hed for Dagen til borgerlige Studier, naar han er et skikkeligt Menneske — og denne Betingelse skulde man især lægge Vægt paa — kunde faae Lov til at følge Universitets-Underviisningen. Derved var Talen om paa et andet Sted at oprette en fri, høiere Dannelsesanstalt forbi, men at flytte den frie Dannelsesanstalt ned til et lille affondret Sted som Sorø, og der at skabe kostbare Studieapparater, som man nu har her i Nærheden, kan hverken være oeconomisk eller heldigt. Skulde man det, maatte man komme ind paa noget ganske Specielt. Man kunde f. Ex. der oprette en Skole for Diplomater og, idet man gik ud fra, at Modsætningerne berøre hinanden, see, om de der kunde uddannes bedre end i Paris og London, hvor man nu antager, at de helst bør uddannes. Det er det Slags Planer, som ikke kan lykkes, og som derfor ikke kunne komme frem her. Man skal ikke ved denne Finantslov give sig af med at tænke over disse Eventualiteter, men kun votere de Summer, som Udvalget har foreslaaet. — Jeg kommer nu til det Spørgsmaal, som specielt interesserer mig, nemlig, til hvilken Post i Finantsloven disse Bevillinger skulle høre. Jeg har allerede sagt, at jeg fandt det naturligst at bevilge Indtægten til Statskassen og lade denne afholde Udgifterne; jeg nærmer mig i alt Fald dertil, saavidt jeg kan. Jeg tager de første Poster under Finantsloven, og dertil bevilger jeg en saa stor Sum, som der bliver tilbage, efterat jeg har viist en vis Føielighed imod Ministeren for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Denne har bedt om en vis Sum, og den skal jeg ikke være imod, men forresten raader jeg de Herrer, der ikke ville gaae ind paa det ene eller det andet Fælterskab, hverken for næste Aar eller for bestandig, ganske simpelt at holde sig til den Bevilling, der skeer ved Ændringsforslaget Nr. 3. De andre Herrer kunne ogsaa være beroligede, thi hvilke ere de Ting, hvortil vi skulle bevilge Summerne? Det er saamæn meget smukke Ting. Der er det kongelige Bibliothek; det er dog en høiere Dannelsesanstalt, og hvad vi give dertil, slides ikke op, før det forgaaer af sig selv; thi den Brug, man gjør af det, opslider det ikke, og det, vi give dertil, er altsaa for Evigheden, medmindre Ælde eller Ildebrand tidligere gjør Ende derpaa. Sorø Akademi kan dog ikke skamme sig ved at give Penge dertil, og om det er mere eller mindre naturligt, at det gjør det, kommer det ikke an paa. Dernæst er der det kongelige Geheimearchiv, som synes mig at være en endnu vigtigere Anstalt; thi det indeholder Documenter til Erindring om, hvad Danmark engang har været, og den bør vi søge at holde saa fast paa som muligt; dertil kunne Sorø Akademies Midler altsaa ogsaa godt anvendes. De, der lægge særlig Vægt paa, at der skal være noget vist Beslægtet ved denne Anvendelse af Akademiets Midler, kunne altsaa ganske vist følge det Forslag; derved blive vi snart færdige, thi det er et af de første, der kommer under Afstemning. — Jeg kommer nu til det lærde Skolevæsen. Jeg beklager paa en vis Maade, at det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad), som, da han stod paa et andet Sted her i Salen, holdt med mig, iaar forlader mig. Dengang vare vi enige om, at hverken Thinget eller Ministeriet vare tjente med, at Skoleplanen kom frem her; men jeg vil gaae videre og sige, at om vi paa begge Sider vare nok saa fortræffelig tjente dermed, skulde vi dog lade det være af den simple Grund, at det ikke er Noget, der skal gjøres til Gjenstand for Lov, idet man kan sige, at mangfoldige personlige Indflydelser og mange andre Indflydelser gjøre og maae gjøre den Art Love variable. Den eneste Lov, hvormed et forstandigt Skolevæsen kan være tjent, er en, som gaaer ud paa lidt efter lidt at lade Staten høre op med at blande sig i Skolevæsenet paa anden Maade, end ved at række sin Skjærv til de Mænd, som ved Resultaterne af deres Arbeide have viist, at de forstaae sig paa Sagen. Det gaaer i denne Skolevæsenssag paa samme Maade, som det er gaaet med Stamstutteriet og det kongelige Theater. Overalt, hvor en vis Grad af Industri er nøie sluttet enten til videnskabelige Betragtninger eller til de saakaldte aandelige Formaal, skal Staten nu, og just nu, da dens Handlemaade skal være under Control af Repræsentationen, holde sig fremmed for det Slags Sager og kun beholde et Overtilsyn dermed, som vil blive saa meget stærkere derved, at den staaer fremmed for Be-